

19 757

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering (Anonieme verdachte)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹

Vastgesteld 8 december 1992

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de **CDA**-fractie hadden met bijzondere belangstelling kennis genomen van de «tastende wijze» waarop het onderhavige wetsvoorstel sedert 1986 haar parlementaire weg is gegaan.

Na de aanvankelijke veronderstelling dat er sprake was van een zeer groot aantal anonieme verdachten, bleek uit nader bekend geworden gegevens dat het in feite om een in omvang beperkte problematiek ging. Wat hier ook van zij: de hier aan het woord zijnde leden steunden die zowel in jurisprudentie als in de literatuur tot uitdrukking gebrachte opvatting dat het door een verdachte desgevraagd verschaffen van personalia niet geacht kan worden te behoren tot het verhoor van een verdachte, zodat hierdoor geen sprake kan zijn van een activiteit die medewerking aan eigen vervolging en veroordeling betekent. Een hier uit voortvloeiende wettelijke plicht zal echter, bij niet-nakoming leiden tot het plegen van een thans elders in de wet (184 Sr) als misdrijf strafbaar gesteld feit.

Deze via-via strafbaarheid van het niet voldoen aan een dergelijke wettelijke plicht, werd, zo begrepen deze leden, vereenvoudigd door het bij gewijzigd voorstel van wet als zelfstandig delict strafbaar stellen het niet verstrekken van identiteitsgegevens. Deze strafbaarstelling werd, naar deze leden meenden te kunnen begrijpen, bij nader inzien toch weer niet beoogd teneinde een identificatie door de verdachte te realiseren, doch om bij een, gelet op de bestaande praktijk, kennelijk veronderstelde weigering, op basis van een situatie van «heterdaad» te kunnen overgaan tot een onderzoek aan de kleding van de verdachte teneinde langs die weg tot identificatie van de verdachte te komen. Op dit punt aangekomen werd vervolgens op «rechtstreekse wijze» voorgesteld om het onderzoek aan de kleding ter vaststelling van de identiteit mogelijk te maken.

Langs deze weg werd, zo meenden de leden van de CDA-fractie, de gedachte aan een impliciete identificatieplicht voor de verdachte voorkomen, terwijl anderzijds de mogelijkheid werd gecreëerd om deson-

¹ Samenstelling:

Fleers (CDA), Glasz (CDA), Wagemakers (CDA), (voorzitter), Mastik-Sonneveldt (PvdA), Van Veldhuizen (PvdA), Glastra van Loon (D66), mw. Vrisekoop (D66), Heijne Makkreel (VVD), Talsma (VVD), mw. Bolding (Groen Links), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

danks tot identificatie van de verdachte te kunnen komen. Naar het oordeel van de hier aan het woord zijnde leden draagt het wetsvoorstel nadrukkelijk de sporen van een kennelijk niet aanwezige politieke consensus ten aanzien van de plicht tot identificatie.

Het thans voorliggende voorstel betekent naar de letter geen plicht tot identificatie voor de verdachte. Het niet uit zichzelf verschaffen van verifieerbare identiteitsgegevens stelt de verdachte echter bloot aan «maatregelen ter identificatie», die alleen te voorkomen zijn door het verschaffen van verifieerbare identiteitgegevens.

Inderdaad kan volgehouden worden dat i.c. geen sprake is van een identificatieplicht, zoals ook volgehouden kan worden dat het ophouden ter identificatie en het onderzoek aan de kleding geen sancties zijn op het niet verstrekken van verifieerbare identiteitsgegevens. De vraag dringt zich dan ook op, naar de mening van de leden van de CDA-fractie of een redactie van het wetsvoorstel waarbij expressis verbis de bevoegdheid wordt gegeven om de verdachte te vragen naar zijn verifieerbare identiteitsgegevens, niet eenvoudiger zou zijn geweest.

Thans is dit impliciet in de tekst van artikel 61a t.w. «Een aangehouden verdachte kan, voor zover zulks voor de vaststelling van de identiteit noodzakelijk is», immers, voor zover zulks voor de vaststelling van de identiteit noodzakelijk is, veronderstelt (tevens) de mogelijkheid van een (vrijwillige) medewerking aan de identificatie.

Het was de genoemde leden opgevallen dat in het wetsvoorstel niet nadrukkelijk rekening wordt gehouden met een verdachte die niet «ter plekke», doch wel «desgewenst» in staat is om binnen korte tijd verifieerbare identiteitsgegevens te verstrekken. Gaarne vernamen de leden van de CDA-fractie de reactie van de minister op de door hen gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

De leden van de fractie van **D66** onthielden zich van het stellen van vragen en het maken van opmerkingen. Zij wensten intussen nadrukkelijk te verklaren dat dit niet betekent dat zij hiermee vooruitlopen op hun standpunt over de identificatieplicht.

De leden van de **VVD**-fractie hadden met duidelijke instemming van het onderhavige wetsvoorstel kennis genomen. Zij achtten het een nuttige, zij het nog beperkte, stap in de ontwikkeling van ons opsporings- en strafrechtstoepassingsstelsel.

Op enkele bij de discussies over het wetsvoorstel naar voren gebrachte punten van principiële aard wilden deze leden bij de mondelinge behandeling ingaan.

De leden van de **SGP**-fractie konden, nadat het wetsvoorstel gedurende de behandeling in de Tweede Kamer diverse metamorfoses heeft ondergaan, waardoor het naar de opvatting van deze leden aan belijndheid had gewonnen, instemmen met de strekking en uitwerking daarvan in het nader gewijzigd voorstel van wet. Niettemin hadden zij er behoefte aan om in dit stadium van behandeling nog enige vragen aan de regering voor te leggen.

Met betrekking tot het tweede lid van het voorgestelde artikel 61c Sr. vroegen deze leden om een pregnante omschrijving van de daarin voorkomende woorden «in het openbaar». Betekent «niet in het openbaar»: niet voor het publiek toegankelijk en onzichtbaar voor derden (tweevoudig criterium)? Voorts vroegen deze leden of de woorden «in het openbaar» in het Wetboek van Strafrecht en andere materiële strafwetgeving steeds op eenduidige wijze moeten worden begrepen. Zo nee, kan de bewindsman dan aangeven in welke andere betekenissen deze woorden in het strafrecht worden gehanteerd en waar?

Wat betreft de eventuele functie van de bevoegdheden van artikel 61c Sr. in relatie tot het reizen zonder (geldig) vervoerbewijs, vroegen deze leden of deze bevoegdheden ook kunnen worden aangewend indien de staande gehouden of aangehouden persoon zijn identiteit bekend maakt, doch niet in staat is deze identiteit met bewijsstukken onmiddellijk aannemelijk te maken.

Tijdens de Tweede Kamerbehandeling van het wetsvoorstel op 27 augustus jl. is, althans door sommigen, een relatie gelegd tussen het onderhavige wetsvoorstel en het bij koninklijke boodschap van 13 juli 1992 aan de Tweede Kamer aangeboden wetsvoorstel op de identificatieplicht (vergaderjaar 1991-1992, nr. 22 694). Deze leden verzochten de regering om zo exact mogelijk aan te geven waarin de relatie tussen beide wetsvoorstellen bestaat en om tevens duidelijk te maken welke functie beide voorstellen kunnen hebben bij het tegengaan van het verschijnsel van het «zwart reizen».

Met betrekking tot het derde lid van het voorgestelde artikel 61c Sr. vroegen deze leden om een uiteenzetting betreffende de controle op de omstandigheden waaronder en op de wijze waarop de bevoegdheden van het eerste zijn uitgeoefend, nadat het proces-verbaal aan de officier van justitie is gezonden. Welke gevolgen kan een onjuiste aanwending van bevoegdheden voor de in het eerste lid bedoelde ambtenaren hebben en wat kunnen de gevolgen zijn in een eventuele strafzaak wat betreft het bewijs?

De voorzitter van de commissie,
Wagemakers

De griffier van de commissie,
Dijkstra-Liesveld